

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

School Administrators' Academic Leadership Affecting Teachers' Learning Management under Bueng Kan Primary Educational Service Area Office

ภักวดี รักโชคิตร¹, ชาญวิทย์ หาญรินทร์², ไพฑูรย์ พวงยอด³

Pakkawadee Rukcotr¹, Chanwit Hanrin², Paitoon Puangyod³

(Received: 2024-03-11; Revised: 2024-08-28 ; Accepted: 2024-08-25)

บทคัดย่อ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นกลไกสำคัญที่จะเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ของครูให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา 2) ศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนของครู จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา 3) ศึกษาและเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการจัดการเรียนรู้ของครู 4) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 57 คน และครู จำนวน 335 คน รวมทั้งสิ้น 392 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำแนกเป็น 2 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำนวน 60 ข้อ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .80 - 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .60 - .85 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู มีทั้งหมด 60 ข้อ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง .80 - 1.00 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .58 - .86 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที แบบ Independent Samples การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Graduate Student of Educational Administration and Development Program, Faculty of Education, Nakhon Phanom University.

²อาจารย์สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Lecturer in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Nakhon Phanom University.

³อาจารย์สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Lecturer in Educational Administration and Development, Faculty of Education, Nakhon Phanom University, Corresponding author

ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน (2) การจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน (3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการจัดการเรียนรู้ของครู มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 (4) ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ร่วมส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับครู นักเรียนและชุมชน (X_6) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (X_3) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน (X_2) สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยรวมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 43 สามารถเขียนสมการ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 1.87 + .29X_6 + .19X_3 + .07X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Zy' = .43Z_6 + .25Z_3 + .11Z_2$$

คำสำคัญ: (1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (2) การจัดการเรียนรู้ของครู
(3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

Abstract

Academic leadership of administrators is an important mechanism to enhance teachers' learning management for efficiency and effectiveness. The purposes of this research were (1) to study and compare the academic leadership of school administrators classified by status and size of educational institutes. (2) Study and compare teachers' learning management, (3) to study and compare the relationship between academic leadership of administrators and teachers' learning management, and (4) to study the predictive power of administrators' academic leadership affecting teachers' learning management Under the Bueng Kan primary educational service area office. The samples consisted of 392 including 57 schools' administrators and 335 teachers followed the percent criterion in simple specification, and they were selected by Stratified Random Sampling. The instruments used were 2 aspects of five-rating scale questionnaires: (1) a questionnaire about Academic leadership of administrators with the Index of Item Congruence (IC) between .80-1.00, the discrimination between .60 - .85, and the reliability of .97; and (2) a questionnaire about teachers' learning management with the Index of Item Congruence (IC) between .80-1.00, the discrimination between .58 - .86, and the reliability of .98. The statistics employed were percentage, mean, standard deviation, t-test (Independent Samples), One-way analysis of variance, Pearson's correlation coefficient, and multiple regression stepwise analysis.

The results revealed that (1) the overall academic leadership administrators was at the high level. In comparison, the overall academic leadership administrators classified by status and school size revealed the statistically significant not different (2) The overall teachers' learning management was at the high level. In comparison, the overall teachers' learning management classified by status revealed the statistically significant different at the .05 level. The overall teamwork of teachers in schools classified by school size revealed the statistically significant different at the .01 level. (3) The academic leadership of administrators and teachers' learning management revealed high significant positive correlation at the .01 level. (4) There were 3 variables of academic leadership of administrators that affected teachers' learning management under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1: Establishing relationships with teachers, students and the community (X_6), Promoting academic atmosphere (X_3), Curriculum and teaching management (X_2). They could be predicted up to 43 percent. The equation can be written as follows:

Forecasting equation in raw scores

$$Y' = 1.87 + .29X_6 + .19X_3 + .07X_2$$

Forecasting equation in standard scores

$$Zy' = .43Z_6 + .25Z_3 + .11Z_2$$

Keywords: (1) Academic Leadership of Administrators (2) Teachers' Learning Management
(3) Bueng Kan Primary Educational Service Area Office

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา มี 9 หมวด 78 มาตรา กล่าวโดยรวมคือให้มีการปฏิรูปมาตรฐานการศึกษาของชาติกำหนด โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะหัวหน้าหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับครูและผู้เรียนมากที่สุด ผู้บริหารนอกจากจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ คุณธรรม จริยธรรม มีทักษะในการบริหารแล้ว จำเป็นต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นความสามารถของผู้นำที่มีผลต่อความก้าวหน้าของนักเรียน มุ่งเน้นที่พฤติกรรมของครูที่จะเพิ่มพูนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน การจัดทำพันธกิจของสถานศึกษา การจัดทำเป้าหมายโดยรวมของสถานศึกษาการบริหารจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมบรรยากาศของสถานศึกษาการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การนิเทศการประเมินครู การประสานงานโครงการการพัฒนาบุคลากรรวมถึงการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริหารสถานศึกษาตลอดจนเพื่อนครู นักเรียน และชุมชน (แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา พ.ศ. 2561-2580, 2561)

จากการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่ผ่านมามีปัญหาสำคัญนั้นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาขาดภาวะผู้นำทางวิชาการทำให้การจัดการเรียนรู้ของครูไม่ประสบผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังโดยจะเห็นจากผลคะแนนโอเน็ตต่ำกว่ามาตรฐานของประเทศ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่

จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนครูในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อันจะเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษา 2564 ทุกกลุ่มสาระมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศน้อย ผลการประเมินคุณภาพทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2564 ซึ่งผลการทดสอบเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการศึกษา จึงมีการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องมีประสิทธิภาพ มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนควบคู่กับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในปัจจุบัน ยังไม่มีวิธีและแนวทางการสอนที่มุ่งเน้นในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ, 2565)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ซึ่งจะช่วยให้เราพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

2. ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารกับการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,343 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 183 คน และครู จำนวน 2,160 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 392 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 57 คน และครู จำนวน 335 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้กลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ได้แก่ (1) แบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำนวน 60 ข้อ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ โดยข้อคำถามได้จากการทบทวนวรรณกรรม และสร้างข้อคำถามจากนิยามศัพท์ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประยุกต์ใช้ตามแบบ Likert (1976) มีค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาหรือระหว่าง .80 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกหรือระหว่าง .60 – .85 และค่าความเชื่อมั่นกับ .97 (2) แบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา จำนวน 60 ข้อ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ โดยข้อคำถามได้จากการทบทวนวรรณกรรม และสร้างข้อคำถามจากนิยามศัพท์ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประยุกต์ใช้ตามแบบ Likert (1976) มีค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา รายข้อ ระหว่าง .80 – 1.00 มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.58 – 0.86 และค่าความเชื่อมั่นกับ .98

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนำเสนอข้อมูลโดยการแสดงความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลข้อคำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดง ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และนำเสนอข้อมูลโดยการแสดง ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาศักยภาพ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับพฤติกรรม
1. ด้านกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ	4.34	.44	มาก
2. ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	4.35	.44	มาก
3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.44	.41	มาก
4. ด้านการนิเทศ	4.31	.42	มาก
5. ด้านการพัฒนาศักยภาพ	4.24	.44	มาก
6. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับครู นักเรียนและชุมชน	4.29	.45	มาก
รวม	4.33	.31	มาก

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นสูงกว่าครูด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้บริหารมีความคิดเห็นสูงกว่าครูด้านการพัฒนาศักยภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	สถานภาพ				t	Sig.
	ผู้บริหาร		ครู			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ	4.38	.37	4.33	.45	.91	.36
2. ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	4.22	.37	4.37	.45	2.59**	.01
3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.31	.46	4.47	.40	2.64**	.01
4. ด้านการนิเทศ	4.22	.54	4.32	.40	1.30	.20
5. ด้านการพัฒนาบุคลากร	4.13	.46	4.26	.43	2.04*	.04
6. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับครู นักเรียนและชุมชน	4.20	.46	4.30	.45	1.58	.12
รวม	4.25	.31	4.34	.31	2.15*	.04

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระหว่างขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ					
ระหว่างกลุ่ม	.14	2	.07	.36	.70
ภายในกลุ่ม	73.99	389	.19		
รวม	74.13	391			
2. ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน					
ระหว่างกลุ่ม	.44	2	.22	1.15	.32
ภายในกลุ่ม	74.99	389	.19		
รวม	75.43	391			
3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ					
ระหว่างกลุ่ม	.14	2	.07	.41	.66
ภายในกลุ่ม	65.67	389	.17		
รวม	65.81	391			
4. ด้านการนิเทศ					
ระหว่างกลุ่ม	.74	2	.37	2.10	.12
ภายในกลุ่ม	68.44	389	.18		

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	SS	df	MS	F	Sig.
รวม	69.18	391			
5. ด้านการพัฒนาบุคลากร					
ระหว่างกลุ่ม	.39	2	.19	1.03	.36
ภายในกลุ่ม	73.64	389	.19		
รวม	74.03	391			

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	SS	df	MS	F	Sig.
6. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับครู นักเรียนและชุมชน					
ระหว่างกลุ่ม	.01	2	.00	.02	.98
ภายในกลุ่ม	78.59	389	.20		
รวม	78.60	391			
โดยรวม					
ระหว่างกลุ่ม	.13	2	.06	.66	.52
ภายในกลุ่ม	37.63	389	.10		
รวม	37.76	391			

4. ผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรและวิจัย รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมและเป็นรายด้าน

การจัดการเรียนรู้ของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรและวิจัย	4.05	.46	มาก
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.43	.43	มาก
3. ด้านสื่อและบรรยากาศการเรียนรู้	4.34	.41	มาก
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.28	.48	มาก
5. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	4.27	.53	มาก
6. ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม	4.14	.52	มาก
รวม	4.25	.30	มาก

5. ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะผู้เรียนในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การจัดการเรียนรู้ของครู	สถานภาพ				t	Sig.
	ผู้บริหาร		ครู			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรและวิจัย	4.06	.41	4.04	.47	.23	.82
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.25	.48	4.47	.41	3.55**	.00
3. ด้านสื่อและบรรยากาศการเรียนรู้	4.27	.33	4.35	.42	1.65	.10
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.23	.27	4.28	.50	1.23	.22
5. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	4.10	.47	4.30	.53	2.62**	.00
6. ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม	4.14	.49	4.14	.52	.01	.10
รวม	4.17	.28	4.26	.30	2.06*	.04

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษาระหว่างขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดทำหลักสูตรและวิจัย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การจัดการเรียนรู้ของครู	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรและวิจัย					
ระหว่างกลุ่ม	1.44	2	.72	3.47*	.03
ภายในกลุ่ม	80.50	389	.21		
รวม	81.94	391			
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
ระหว่างกลุ่ม	.14	2	.07	.38	.68
ภายในกลุ่ม	70.67	389	.18		
รวม	70.81	391			
3. ด้านสื่อและบรรยากาศการเรียนรู้					
ระหว่างกลุ่ม	.00	2	.00	.01	.99

การจัดการเรียนรู้ของครู	SS	df	MS	F	Sig.
ภายในกลุ่ม	65.90	389	.17		
รวม	65.91	391			
4. ด้านการวัดและประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	.41	2	.21	.91	.40
ภายในกลุ่ม	87.90	389	.23		
รวม	88.32	391			
5. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี					
ระหว่างกลุ่ม	.64	2	.32	1.15	.32
ภายในกลุ่ม	107.47	389	.28		
รวม	108.11	391			
6. ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม					
ระหว่างกลุ่ม	.58	2	.29	1.10	.34
ภายในกลุ่ม	103.75	389	.27		
รวม	104.34	391			
โดยรวม					
ระหว่างกลุ่ม	.04	2	.02	.23	.80
ภายในกลุ่ม	35.69	389	.09		
รวม	35.74	391			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการจัดการเรียนรู้ของครู โดยภาพรวม พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_{xy} = 0.63$) กับการจัดการเรียนรู้ของครู ในระดับค่อนข้างสูง

8. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พบว่า มี 3 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์การจัดการเรียนรู้ของครู สามารถเรียงลำดับจากตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่า B สูงไปต่ำได้ดังนี้ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับครู นักเรียนและชุมชน (X_6) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (X_3) สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน (X_2) สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ด้าน ร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 43 ($R^2 = .43$) และสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์หาสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู

ตัวแปร	B	SE _b	Beta	t	Sig
1. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับครู นักเรียนและชุมชน (X ₆)	.29	.03	.43	9.12**	.00
2. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (X ₃)	.19	.03	.25	5.55**	.00
3. ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน (X ₂)	.07	.03	.11	2.39*	.02
R = .66 R ² = .43 R ² _{adj} = .42 SE _{est} = .23 F = 97.12 a = 1.87					

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 1.87 + .29X_6 + .19X_3 + .07X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Zy' = .43Z_6 + .25Z_3 + .11Z_2$$

6. อภิปรายผล

1) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของกรองกาญจน์ อรุณเมฆ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปวีณา บุทธิจักร (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัย พบว่า อยู่ในระดับมาก

1.1) ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามสถานภาพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เมื่อพิจารณาโดยรวมและรายด้าน พบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของมะไซดี อับดุลกอเดร์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2) ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพและรายด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของปวีณา บุทธิจักร (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัย พบว่า จำแนกตามขนาดของโรงเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมะไซดี อับดุลกอเดร์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส ผลการวิจัย จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2) ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของเจริญพงษ์ ชมภูษ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์

สะท้อน (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก

2.1) ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู มีความคิดเห็นแตกต่างกัน และรายด้านพบว่า มี 2 ด้านที่มีความแตกต่างกัน คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรและวิจัย และด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนันท์ สุขแก้วและคณะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก

2.2) ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มี 1 ด้านที่มีความแตกต่างกัน คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรและวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของอรุษา วงศ์จรสเกษม (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับค่อนข้างสูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎี น้อยแก้ว (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปวีณา บุทธิจักร (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัย พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

4) ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพยากรณ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู มี 3 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์การจัดการเรียนรู้ของครูได้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับครู นักเรียนและชุมชน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) อยู่ระหว่าง .21 - .57 โดยตัวแปรทั้ง 3 ด้าน ร่วมกันทำนายการจัดการเรียนรู้ของครู ได้ร้อยละ 43 ($R^2 = .43$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของปวีณา บุทธิจักร (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า สามารถสร้างสมการถดถอยพยากรณ์ทำนายประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผลจากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาได้กำหนดให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปในทิศทางเดียวกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมรับรู้ ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบในสถานศึกษา รวมทั้งสนับสนุนระบบการทำงานแบบทีมให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งร่วมขับเคลื่อนองค์กรเปิดโอกาสในการ

แสดงความคิดเห็นที่หลากหลายระดมแนวความคิดร่วมกัน มาพัฒนาต่อยอดทำให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ

2) ผลจากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ของครู ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีบุคลิกภาพดีสุขภาพแข็งแรง กริยาท่าทางเรียบร้อย แต่งกายสุภาพ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ดังนั้น ผู้บริหารและครูควรประพฤติและปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเลื่อมใส ศรัทธา และถือเป็นแบบอย่างที่ดี

3) ผลจากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า ด้านที่ส่งผล คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการนิเทศ และด้านการสร้างความสัมพันธ์กับครู นักเรียนและชุมชน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการบริหารงานวิชาการทั้ง 3 ด้านนี้ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครู ในสถานศึกษาระดับอื่น ๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นต้น

2) ควรมีการวิจัยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางพัฒนาพฤติกรรมทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในและเขตอื่น ๆ ต่อไป

3) ควรมีการวิจัยการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2562 (ฉบับที่ 4).

บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.

กรองกาญจน์ อรุณเมฆ. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร

กฤษฎี น้อยแก้ว. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

เจริญพงษ์ ชมภูษ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารการศึกษา ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร

นันทน์ สุขแก้ว และคณะ. (2563). ทักษะครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัย (Symposium) ระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 12 (70-79), ณ อาคารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10 (แก้ไขเพิ่มเติม). สุวีริยาสาส์น.

- ปวีณา บุทธิจักร. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- มะไซดี อับดุลกอเดร์. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส*. [การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- ลัดดาวลัย สะอึงทอง. (2564). *แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อรอุษา วงศ์จรัสเกษม. (2562). *ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. *Attitude Theory and Measurement*. Fishbein, Martin, Ed. Wiley & Son.